

23.02.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**23 Şubat 2023
Perşembe**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

23 Şubat 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Bazı Mal ve Hizmetlerden Ücretsiz veya İndirimli Olarak Faydalanacakların Tespitine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6828)
- 6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun Ek 2 nci, Ek 3 üncü ve Ek 4 üncü Maddelerinde Belirtilen Parasal Eşiklerin Yarı Oranında Artırılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6829)
- Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 6830)
- 6/2/2023 Tarihinde Kahramanmaraş İlinde Meydana Gelen Depremler Nedeniyle Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa İlleri ile Sivas İlinin Gürün İlçesinde Oluşan Mücbir Sebebe İstinaden, 7256 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 7326 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda Yer Alan Taksit Ödeme Sürelerinin Yeniden Belirlenmesine Dair Karar (Karar Sayısı: 6831)
- Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Tarafından Tarımsal Üretime Dair Düşük Kâr Payı Oranlı Yatırım ve İşletme Finansmanı Kullanılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6832)
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 6833)
- Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Ana Statüsünde Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 6834)
- Ekli (1), (2) ve (3) Sayılı Haritalarda Adları ve Sınırları Belirtilen Turizm Merkezi ile Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinin Tespit ve İlan Edilmesine, Giresun Yavuzkema1 Yaylası Turizm Merkezinin, Sınırları Ekli (4) Sayılı Haritada Gösterildiği Şekilde Değiştirilerek Giresun Yavuzkema1 Yaylası Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Olarak Tespit ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6835)
- Göksun İlçesi Doğal Gaz Boru Hattı Projesinin Gerçekleştirilmesi Amacıyla Bazı Taşınmazların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6836)

ATAMA KARARLARI

- Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2023/85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96)

YÖNETMELİKLER

- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Kıymetli Madenler Borsası Aracı Kuruluşlarının Faaliyet Esasları ile Kıymetli Madenler Aracı Kurumlarının Kuruluşu Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

- 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun Kapsamında Alınacak Ücretlere İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının Bütçesinin Hazırlanması, Uygulanması, Harcamaların Yapılması ve Muhasebeleştirilmesi ile Turizm Payının Alınmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Kapsam Dışı Personel Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Orman Köylülerinin Kalkındırılmalarının Desteklenmesi Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Kıymetli Maden Standartları ve Rafinerileri Hakkında Tebliğ (No: 2023/1)
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023-32/67)
- Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2022/37)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/16)
- Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2021/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/17)
- Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/25)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/18)
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2023/6)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 16/11/2022 Tarihli ve 2019/21721 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 20/12/2022 Tarihli ve 2018/24539 Başvuru Numaralı Kararı

Ziraat'ten depremzede çiftçiye kredi borcu ertelemeesi

Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle zarar gören bazı illerdeki tarımsal üreticilerin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince (Tarım Kredi) düşük faizli kredi kullandırılmasına ilişkin kararlar kapsamındaki kredi borçları 1 yıl ertelendi.

Konuya ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Karardan, 6 Şubat'ta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa ile bağlı ilçelerinde tarımsal ürünleri-varlıkları (ekilişleri, ürünleri, hayvan varlıkları, işletme tesisleri, ahırları, seraları ve benzeri) zarar gören Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) veya Tarım ve Orman Bakanlığının diğer kayıt sistemlerine kayıtlı olup, üretim faaliyetlerine devam eden gerçek veya tüzel kişi üreticiler, iktisadi işletmeler, birlik ve kooperatifler yararlanacak.

Buna göre, hasar tespiti amacıyla il ve ilçelerde hasar tespit komisyonları oluşturulacak. Komisyonlarda, ilgili kamu kurumları ve ziraat odalarından temsilciler bulunacak. Komisyon kararları oy çokluğuyla alınacak. Hasar tespit komisyonu kararlarının, en geç 3 ay içinde hazırlanmış olması gerekecek.

Ziraat Bankası ve Tarım Kredi tarafından kullanılan ve 6 Şubat itibarıyla (bu tarih dahil) vadesi henüz gelmemiş olmakla birlikte bir yıl içinde dolacak olan, vadesi 1

yılın üzerinde olanlarda 1 yıl içinde başvuru yapılan veya vadesinden itibaren bekleme süresi içinde olan düşük faizli kredi kullandırılmasına ilişkin kararlar kapsamındaki tarımsal kredi borçları, vadesinde ilgili mevzuatına göre faiz tahakkuk ettirilerek vade tarihlerinden itibaren bir yıl süreyle ertelenecek.

Borcu 250 bin lira ve altında olanların işlemleri başvuru olmaksızın yapılacak

Karar kapsamında tanımlanan kredi borçlarının anapara toplamı 250 bin lira ve altında olan kişilerin kredileri ile ilgili erteleme işlemleri, banka veya Tarım Kredi'ye müracaatına ve herhangi bir hasar tespiti yapılmasına gerek bulunmadan ilgisi tarafından resen gerçekleştirilecek.

Kredi borçlarının anapara toplamı 250 bin 1 lira ve üzerinde olan, tarımsal ürünleri/varlıkları (ekilişleri, ürünleri, hayvan varlıkları, işletme tesisleri, ahırları, seralar gibi) en az yüzde 30 ve üzeri zarar gören ve bu durumları il veya ilçe hasar tespit komisyonlarınınca belirlenenlerin erteleme taleplerinin değerlendirilmesi için ilgisine göre banka veya Tarım Kredi'ye müracaat etmeleri gerekecek.

Buna göre, hasar tespit komisyonu kararı tarihi itibarıyla borçları vadesinden itibaren, bekleme süresi içinde bulunan veya bu kararın yürürlük tarihinden sonra "tasfiye olunacak alacaklar hesaplarına" aktarılmış bulunanlar, hasar tespit komisyonu kararı tarihinden itibaren 1 ay içinde ilgisine göre banka veya Tarım Kredi'ye yazılı olarak başvuru yapacak. Kredi borçlarının vadesi henüz gelmemiş olmakla birlikte hasar tespit komisyonu kararı tarihinden itibaren 1 yıllık süre içinde dolacak olanlar, vadesinden itibaren 1 ay içinde ilgisine yazılı müracaatta bulunacak.

Kredi borçlarının vadesi henüz gelmemiş olmakla birlikte vadesi bir yıllık süreyi aşanların bir yıllık süre içinde ilgisine göre banka veya Tarım Kredi'ye yazılı müracaat etmesi halinde faiz tahakkuk ettirilerek başvuru tarihinden itibaren bir yıl borçları ertelenecek.

Yatırım kredilerinde tüm taksitler ertelenecek

Banka ve Tarım Kredi tarafından ertelenen tarımsal kredi borçlarına erteleme dönemi süresince vadesinden itibaren faiz uygulanmayacak. Yatırım kredilerinde ödenmemiş tüm taksitler birer yıl süreyle ertelenecek ancak faizsiz erteleme yalnızca ilk taksit için uygulanacak, diğer taksitlere mevcut faiz oranı ve indirimlerinin uygulanmasına devam edilecek.

Banka ve Tarım Kredinin ertelenen kredilerden dolayı doğacak gelir kayıpları, bankaca tarım kredilerine uygulanan cari tarımsal kredi faiz oranı esas alınarak hesaplanacak.

23.02.2023

Banka ve Tarım Kredi, birinci yıl için kendi uygulamaları çerçevesinde üreticilere birden fazla taksit belirleyebilecek. Bu kapsamda yapılandırılan krediler birinci yılın sonunda gelir kaybı uygulamasının dışında kalacak.

Banka ve Tarım Kredi, karar kapsamında ertelenen kredilere ilişkin bilgileri ve vade sonuna kadar hesaplanmış tahmini gelir kaybı tutarlarını, projeksiyon yapılabilmesi için aylık olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına iletcek. Kesinleşmiş gelir kaybı tutarlarının Bakanlığa iletilmesinin ardından ödemeler, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ilgili yıl bütçelerine bu amaçla konulan ödenekten karşılanacak.

Takip başlatılmayacak

Bu kapsamdaki kredilerle ilgili olarak, hasar tespit komisyonu karar tarihinden müracaat süresi sonuna kadar, borcun ertelenmesi halinde ise erteleme süresi sonuna kadar takip işlemi başlatılmayacak.

Karar, 6 Şubat'tan geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.

Depremzede üreticilere, hayvan çadırı ve yem desteği

Samsun Tarım ve Orman Müdürlüğünce Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen üreticilere, hayvan çadırı ve yem desteği veriliyor.

İl Tarım ve Orman Müdürü İbrahim Sağlam, basın mensuplarına yaptığı açıklamada, "Asrın felaketi" olarak adlandırılan deprem felaketinden sonra, arama kurtarma çalışmalarının sona ermesiyle birlikte yaraların sarılması için destek çalışmalarına hız kesmeden devam ettiklerini söyledi.

Bu kapsamda deprem felaketi yaşanan 11 ilde, ahır zarar gören afetzedelere hayvan çadırı ve yem dağıtımı yapıldığına işaret eden Sağlam, şunları kaydetti:

"Tarım ve Orman Bakanlığımızın talimatlarıyla deprem bölgesine gönderilmek üzere başlatılan hayvan yemi temini çalışmaları doğrultusunda İl Müdürlüğümüz koordinasyonunda ilçe müdürlüklerimizle birlikte bugüne kadar, Kahramanmaraş'a 3 tır, Malatya'ya 2 tır, Adıyaman'a 1 tır olmak üzere toplamda 129 ton hayvan yemi gönderilmiştir. Ayrıca Adıyaman'a 3 tır, Hatay'a 1 tır, Kahramanmaraş'a 1 tır olmak üzere toplamda 73 ton mısır silajı gönderilmiştir."

Sağlam, bunlara ek olarak 30,3 ton hayvan yemi , 35 ton mısır silajı, yaklaşık 12 bin metrekare çadır temini gerçekleştirdiğini ve en kısa sürede deprem bölgesine gönderileceğine işaret ederek, "Depremi ilk gününden bu yana bölgedeki vatandaşlarımızın acısını derinden hissetmekle birlikte, onların yaralarına bir nebze

23.02.2023

de olsa merhem olabilmek adına il ve ilçe müdürlüğümüz ile beraber pek çok çalışma yaptık ve yapmaya devam edeceğiz." dedi.

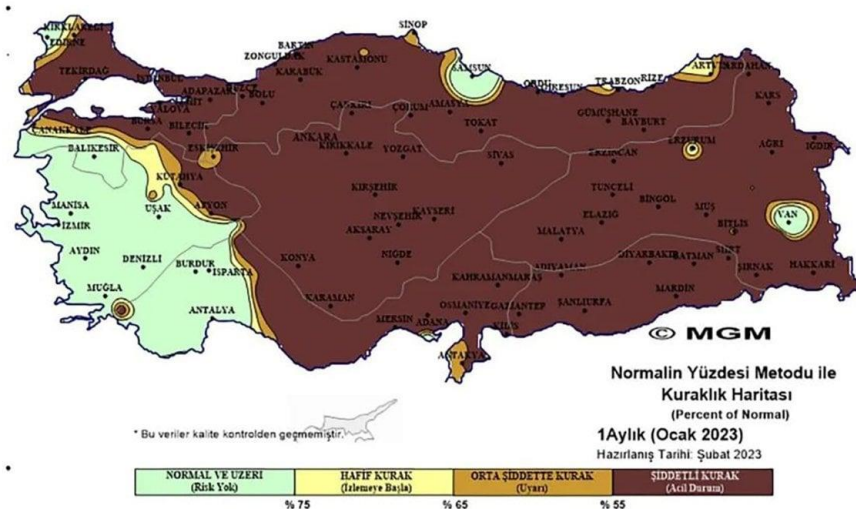
Sağlam, "Gönüllü personelimizi bölgeye göndererek, kişisel bağışlarımızı toplayıp yardım tırları hazırlayarak, çiftçimize yem ve çadır göndererek destek olmaya çalışmaktayız. Zor günlerinde vatandaşlarımızın yanında olmayı kendimize bir vatan borcu biliyor ve bir daha böyle büyük acıların yaşanmamasını temenni ediyoruz." ifadelerini kullandı.

Uzmanlar 'risk çok büyük' diyerek uyardı: Türkiye'yi korkutan kahverengi

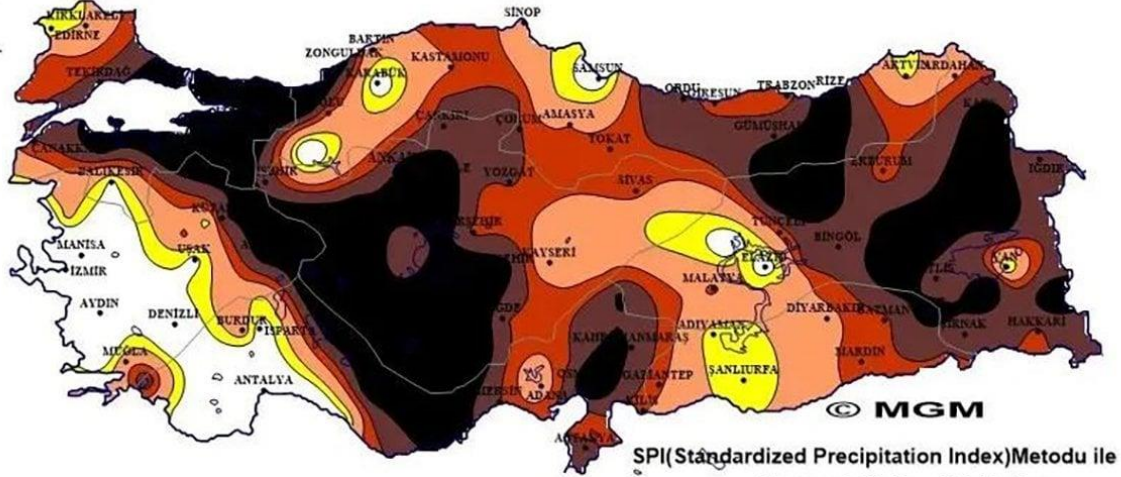
Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün, güncellediği kuraklık haritalarında, Ocak ayında ülkenin büyük bir kısmında şiddetli kuraklık yaşandığı belirtildi. Yeni kuraklık haritalarını değerlendiren Ekonomim Gazetesi Tarım Yazarı Ali Ekber Yıldırım, "İlkbahar yağışları hayati öneme sahip. Yağış olmazsa çok büyük risklerle karşı karşıya kalacağız" diyerek yetkilileri uyardı.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü, resmi sitesinde kuraklık haritalarını güncelledi. Ocak ayında ülkenin büyük bir kısmında şiddetli kuraklık yaşandığı belirtildi. Ekonomim Gazetesi Tarım Yazarı Ali Ekber Yıldırım, yeni kuraklık haritalarını değerlendirerek ilkbahar yağışlarına dikkat çekti. Yıldırım, "İlkbahar yağışları hayati öneme sahip. Yağış olmazsa çok büyük risklerle karşı karşıya kalacağız" diyerek yetkililere uyarılarda bulundu.

"DURUM KRİTİK"

Tarım ve Orman Bakanlığı, Bakanlık Müşaviri Dr. Ali Recep Nazlı da sosyal medyadan yaptığı paylaşımında "Meteoroloji yeni kuraklık haritalarını yayınladı, durum kritik" ifadesini kullandı.

* Bu veriler kalite kontrolünden geçmiştir.

MGM'nin yayınladığı haritalarda özellikle 2023 Ocak ayında ülkenin büyük bölümünde 'şiddetli kuraklık' yaşandığı gösteriliyor ve bu durum 'acil durum' olarak ifade ediliyor. Sadece Ege'nin büyük bölümü ve Akdeniz'in bir kısmında kuraklık riski yok görünüyor. Van ve Samsun da kuraklık riskinin olmadığı yerler arasında. Ülkenin geri kalanının hemen hemen tamamı ise yüksek riskli.

Kuraklık haritaları ülkenin büyük bir kısmında su tasarrufuna acil olarak başlanması gerektiğini ortaya koydu.

TL dönüşümlü dolar hesabında faiz yüzde 25'i buluyor

Likiditeye sıkışan ve tahvilden kaçınmaya çalışan bankalarda, faiz yarışı kızıştı. Bazı bankalar yüzde 8 dolar faizine ilave yüzde 18 TL faizi ödüyor...

Şebnem TURHAN

Bankaların mevduat rekabeti kızıştı. Merkez Bankası'nın TL mevduat oranında bankaların ulaşması gereken hedefi 2023 ile birlikte yüzde 60'a çıkarması ve döviz dönüşü kur korumalı TL mevduatta faiz üst sınırını kaldırması işleri karıştırdı. Geçen yılsonu itibariyle yüzde 50 TL mevduat hedefini yakalayan bankacılık sektörü şu an yüzde 60'ın gerisinde. Dövizden dönüşlerde KKM faizi yüzde 18'lere kadar çıkarken, TL mevduata dönüşecek döviz arayışı bankaların dövize de yüksek faiz vermesine yol açtı. Bankacılık kaynaklarından elde edilen bilgiye göre yüksek hacimli dövizden TL'ye dönüşlerde yıllık dolar faizi yüzde 25'e kadar çıkabiliyor.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre 10 Şubat haftası itibariyle bankacılık sektöründe TL mevduat oranı yüzde 55,52 seviyesinde bulunuyor. Kamu mevduat bankalarında TL mevduatın toplam mevduattaki payı yüzde 57,63 iken yerli özel mevduat bankalarında bu oran yüzde 53,1 seviyesinde. Yabancı mevduat bankalarında ise TL mevduatın oranı yüzde 56,55. Merkez Bankası TL mevduat oranı yüzde 50-60 seviyesindeyse bankalara yüzde 3 komisyon uyguluyor. Komisyonlar, TCMB nezdindeki zorunlu karşılık ve ihbarlı döviz mevduat hesaplarında döviz olarak tutulan tutarlar üzerinden tahsil ediliyor. Ayrıca TCMB hedefi yüzde 60'ın altında kalındığında ek menkul kıymet alım zorunluluğu var.

İşte tüm bu makroihtiyati önlemler TL mevduat yarışını da hızlandırdı. İki bankacılık kaynağından alınan bilgiye göre döviz dönüşümlü kur korumalı mevduat hesaplarında büyük bir rekabet söz konusu. Özellikle tüzel kişilerin yüksek hacimli döviz dönüşümleri bankaları yeni formüller bulmaya itiyor. Yine iki bankacılık kaynağından alınan bilgiye göre dolar veya Euro mevduatını getiren müşterilere yüksek oranlı faizler uygulanıyor.

Kaynaklar bu rekabeti şöyle anlatıyor: Müşteri 100 dolar getirdiğinde öncelikle ona yıllık yüzde 8 dolar faizi sözü veriliyor. Bu, yılsonunda 100 doların 108 dolar olacağını garantiliyor. Ardından 100 dolar TL'ye dönüştürülerek KKM yapılıyor ve yüzde 18 KKM faizi uygulanıyor. Bu da 100 doların yılsonunda dolar/TL kuru 18.87 seviyesinden hesaplandığında alacağı 340 liralık faizle birlikte 2227 liraya ulaşması anlamına geliyor. Dolara çevrildiğinde ise yine 18.87 dolar/TL kuru baz alındığında müşteri KKM dönüşünde 117 dolar elde ediyor. Bir de bankanın 8 doları da garanti ettiği düşünülüğünde müşteri tüm bu mevduattan 125 dolar kazanıyor. Yani yıllık dolar mevduatı faizi yüzde 25'e ulaşmış oluyor.

KKM büyüklüğü de zirveye çıktı

Tüm bu hesaplama dolar/TL'nin bugünkü seviyesinde kalması üzerine şekilleniyor. Dolar/TL yılsonunda artış gösterirse döviz dönüşümlü KKM yapan müşterilerin getirisi daha yüksek seviyelerde olacak. KKM hesapları getirisine stopaj da uygulanmıyor. BDDK verileri KKM hesaplarında da 6 Ocak sonrasında hızlı bir yükselişin olduğunu ortaya koyuyor. 16 Aralık'ta 1 trilyon 465,4 milyar liraya yükselen KKM büyüklüğü düşüş eğilimine girmiş ve 6 Ocak'ta 1 trilyon 370 milyar liraya kadar gerilemişti. Ardından yılsonunda TL mevduat hedefinin yükseltilmesi ve 26 Ocak'ta da Merkez Bankası'nın döviz dönüşümünde faiz üst sınırını kaldırmasıyla birlikte KKM hacmi de hızla arttı. 10 Şubat itibarıyla KKM büyüklüğü 1 trilyon 483,4 milyar lira ile en yüksek seviyesine ulaştı. Bankacılık kaynakları bu yükselişin devam edeceği görüşünde.

3 aya kadar vadede ortalama faiz 67 ayın zirvesinde

Döviz dönüşümlü KKM'nin yanı sıra TL mevduat hesaplarında da rekabet yüksek. Merkez Bankası verilerine göre 10 Şubat haftası itibarıyla bankaların 1 aya kadar vadeli TL mevduata uyguladığı faiz oranı ortalama yüzde 16,38 seviyesinde bulunuyor. Merkez Bankası'nın 3 aydan daha uzun süreli TL mevduatlarda zorunlu karşılık oranını yüzde 0'a düşürmesi bile 3 aya kadar vadeli mevduata olan ilgiyi azaltmadı. Uygulama ilk devreye alındığında 6 aya kadar vadeli TL mevduat faizi oranları hızlı bir yükseliş gösterse de 10 Şubat haftasına gelindiğinde yüzde 14,68 seviyesine geriledi. 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizleri ise ortalama yüzde 26,88'e yükseldi. Bir haftada 33 baz puanlık artış oldu. Yüzde 26,88 mevduat faizi oranı ise 21 Eylül 2018 haftasından bu yana görülen en yüksek seviyeye işaret ediyor. 1 yıla kadar vadeli mevduatta faiz yüzde 11,44'e, 1 yıl ve daha üzeri TL mevduat faizi de yüzde 11,66'ya geriledi. İki uzun vadeli TL mevduat faizinde 10 Şubat haftasında 200 baz puana yakın gerileme yaşandı.

Döviz mevduatı 4 milyar dolar geriledi

Merkez Bankası haftalık verileri yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatının son 4 haftadır düşüş eğiliminde olduğunu ortaya koyuyor. Yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatı parite etkisinden arındırılmış olarak 20 Ocak haftasında 616 milyon dolar, 27 Ocak haftasında 2 milyar 85 milyon dolar, 3 Şubat haftasında ise 1 milyar 46 milyon dolar geriledi. Döviz mevduatındaki gerileme deprem felaketinin yaşandığı 10 Şubat itibariyle biten haftada ise 241 milyon dolar düşüş oldu. Böylece parite etkisinden arındırılmış olarak son 4 haftada döviz mevduatındaki gerileme 3 milyar 988 milyon dolara ulaştı.

Küresel borç 8 yıl aradan sonra ilk kez düştü! Türkiye'de durum nasıl?

2022'de küresel ekonomideki dolar bazında borç yükü 2015'ten bu yana ilk kez düşüş yaşarken, kalkınmakta olan ülkelerin borcu ise rekor kırdı. Hindistan, Meksika, Rusya, Singapur ve Vietnam borçları en çok artan ülkeler oldular. Türkiye'de ise düşüş yaşandı.

Küresel borçlar geçen yıl, 2015'ten bu yana ilk kez yıllık bazda azalarak 299 trilyon dolara geriledi. Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF), "Küresel Borç Monitörü" raporunu yayımladı.

Rapora göre, küresel borç tutarı, geçen yılın sonu itibarıyla 2021'e kıyasla 4 trilyon dolar azalışla 299 dolara trilyon dolara geriledi. Bu düşüş, 2015'ten bu yana kaydedilen ilk yıllık bazda azalış olarak dikkati çekti.

Finansal şirketlere ait borçlar 68,1 trilyon dolar oldu

Borcun dağılımına bakıldığında, hanehalkına ait borçlar 2022 sonu itibarıyla 57 trilyon dolar, finansal olmayan şirketlere ait borçlar 89,7 trilyon dolar, kamuya ait borçlar 84,1 trilyon dolar ve banka gibi finansal şirketlere ait borçlar 68,1 trilyon dolar oldu.

Geçen yıl borçlanma maliyetleri yükselirken, gelişmekte olan piyasalardaki borç, artış eğilimini sürdürerek 98,2 trilyon dolarlık rekor seviyeye ulaştı. Rusya, Singapur, Hindistan, Meksika ve Vietnam, ödenmemiş borçlarında en yüksek artışları gördü.

Gelişmiş ekonomilerin toplam borcu ise 2022'de 200,8 trilyon dolar olarak hesaplandı.

Küresel borç tutarı, 2021'de Çin'in borçlarındaki "keskin" artışın etkisiyle 10 trilyon dolardan fazla artarak 303 trilyon dolarla tüm zamanların en yüksek değerini almıştı.

Küresel borcun GSYH'ye oranında düşüş devam etti

Güçlü ekonomik aktivite ve yüksek enflasyonun etkisiyle, küresel borcun GSYH'ye oranı 2022'de 12 puanın üzerinde azalışla yüzde 338'e gerilemesine rağmen salgın öncesi seviyelerin üzerinde kaldı.

Toplam GSYH'ye oranları dikkate alındığında, geçen yıl hanehalkına ait borçlar yüzde 64,6'dan yüzde 63'e, finansal olmayan şirketlere ait borçlar yüzde 98,1'den yüzde 97'ye, kamuya ait borçlar yüzde 103,2'den yüzde 97'ye ve finansal şirketlere ait borçlar da yüzde 83,7'den yüzde 80,3'e indi.

20 puanın üzerinde azalarak yüzde 390'a geriledi

En keskin düşüşler Norveç ve İngiltere'nin başını çektiği Avrupa ülkelerinde yaşanırken, gelişmekte olan birçok piyasada geçen yıl borç oranlarında hafif düşüşler görüldü.

Gelişmekte olan piyasaların toplam borç oranı geçen yıl 2 puan artışla yüzde 250'ye ulaşırken, artışta büyük ölçüde Singapur ve Çin'in etkisi oldu. Gelişmiş ekonomilerin borç oranı ise 20 puanın üzerinde azalarak yüzde 390'a geriledi.

Türkiye'deki borçların durumu

Küresel borcun ülkelerin GSYH'sine oranı 2020'de yüzde 360'ın üzerine çıkarak tüm zamanların en yüksek seviyesini görmüş, 2021'de ise yüzde 351'e düşmüştü.

Türkiye'de ise borçların GSYH'ye oranları dikkate alındığında, geçen yılın son çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla hanehalkına ait borçlar yüzde 15,2'den yüzde 11,9'a, finansal olmayan şirketlere ait borçlar yüzde 74,3'ten yüzde 58,1'e, kamuya ait borçlar yüzde 43'ten yüzde 35,5'e, banka gibi finansal şirketlere ait borçlar da yüzde 30,9'dan yüzde 20'ye indi.

Prof. Dr. Naci Görür: İş dünyası, depremi gündemine almakta gecikti

Depremden sonra yara sarma edebiyatının insana önem vermeyen aklın oluşturduğu, son derece çağ dışı bir strateji olduğunu belirten Bilim Akademisi Üyesi Prof. Dr. Naci Görür, "Depremi durduracak gücümüz yok. Ama bize vereceği zararı bilim ve teknolojinin gücünü kullanarak azaltmak zorundayız" dedi.

DUYGU GÖKSU/İZMİR

Kahramanmaraş'ta 6 Şubat'ta meydana gelen depremlerin ardından başlatılan "İzmir Yardıma Koşuyor" kampanyası çerçevesinde İzmir Ticaret Odası, Ege Bölge Sanayi Odası ve İzmir Ticaret Borsası, Şubat ayı olağan meclis toplantılarını ortak olarak gerçekleştirdiler.

Toplantıya konuk olarak katılan Jeolog, Deniz Jeolojisi Uzmanı ve Bilim Akademisi Üyesi Prof. Dr. Naci Görür, deprem gerçeğinin sanayiden, işsizlikten ve birçok konudan daha önemsiz olmadığını, en temel konu olduğunu ve iş dünyasının depremler olmadan önce konuyu gündeme almaları gerektiğini vurguladı.

Türkiye'nin tek deprem stratejisinin depremi konuşmamak olduğunu ifade eden Naci Görür, "60-70 bin kişi göçük altında. Depreme dair hem halkın hem yönetimin ortak bir stratejisi var. O da huzuru kaçırmamak için depremi konuşmamak. Deprem gelmeden önce maalesef gündeme de gelmez. Deprem olunca çizmelerimizi çeker sahaya gideriz. Hükümet, aç susuz bırakmadığını söyler, karnınızı doyururuz der, yaraların sarılmasından bahsedilir. Bu yara sarma edebiyatı son derece çağ dışı bir

strateji. İnsanına önem vermeyen bir aklın oluşturduğu strateji. Halbuki bilgi toplumlarında bilim gücü ile yönetilen toplumlarda böyle bir strateji yok. Şu an depremden hayatını kaybedenlerin sayısı 42 bin civarında görünüyor ancak çok daha fazla kayıp olacak. Üstelik bu deprem geliyor diye bağırarak bir depremdi. 2003'ten 2020'ye kadar Elazığ'ı da depreme hazırlamak için uğraştık, kenti depreme hazırlayın dedik ama yerel veya merkezi yönetimlere anlatamadık. Kahramanmaraş'a deprem vurunca anladık ki söylemlere rağmen bir şey yapılmamış" diye konuştu.

"Türkiye'de depremi konuşmama stratejisi var"

Naci Görür, "Elbette bir yer darbe yediğinde, on binlerce insan öldüğünde oraya yardım götürülecek. Başka ne yapılabilir ki? Depremden sonra yapılan yardımları değil, bu depremin zararlarını neden azaltmadığımızı konuşalım. Niye itiraz etmiyoruz? Neyi bekliyoruz? İstanbul depreme hazır değil. Bazı hazırlıklar yapıldı ancak yeterli değil. İlk kez tarihte bu hükümet bu stratejik düşünceyi 2010 yılına doğru değiştirmeye kalktı. Çok umutlandım ancak olmadı. Ekonomi dünyası gündemine depremi neden daha önce almadı? İşsizlikten, sanayiden, iklim değişikliğinden daha önemsiz değil. Her sektörün depremi tartışması lazım. En temel sorun depremdir, değişmez" ifadelerini kullandı.

"Tüm kent parametrelerini dirençli hale getirmeliyiz"

Depremleri oluşturan mekanizmanın, 13 milyon yıldır var olduğunu ve bundan sonra da var olmaya devam edeceğini vurgulayan Naci Görür, "Depremi durduracak gücümüz olmadığına göre, depremin bize vereceği zararları bilim ve teknolojinin gücünü kullanarak azaltmak zorundayız. Bu da depreme dirençli kentlere sahip olmakla sağlanır. Kentin bileşenleri, yönetim, halk, altyapı, yapı stoku, çevre ve ekosistem, ekonomidir. Bu 6 parametre varsa biz oraya kent diyoruz. O halde bir kenti deprem dirençli yapmak demek bu parametreleri dirençli hale getirmek demektir. Özellikle deprem kuşaklarında yer alan kentlerde yönetimi yönetmek zorundasınız. Risk analizi, acil müdahale sistemi nedir onu bilmelisiniz. Böylece kentteki kurum ve kuruluşlar organize edilebilir. Gerektiğinde doğru emri verebilir" diye konuştu.

"Bölge halkı topraklarını terk etmemeli"

İzmir Ticaret Borsası Başkanı Işınsoy Kestelli, depremin yaşandığı illerin toplam tarım alanlarından yüzde 17 pay aldığını hatırlatarak, "Bu illerimiz tarımsal milli gelirden de yüzde 15 pay alıyor. Birçok ürünün üretimi açısından verimli ve zengin bir bölgemiz. Tekstil üretiminde de yüzde 40'ı aşan bir paya sahip. Dolayısıyla tarım, tekstil gibi sektörler için çok acil ve çözüm üreten, kalıcı önlemlere ihtiyaç var. Bu önlemler bölge halkının topraklarını terk etmemesi, ekonomik faaliyetlerin, kısacası yaşamın canlanması açısından da hayati öneme sahip" dedi.

Bakan Bilgin'den depremzedelere nakdi ücret açıklaması

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, OHAL süresince işten çıkarma yasağı getirildiğini belirterek, işsizlik ödeneği alamayanlar ile kısa çalışma ödeneği alamayan depremzedelere günlük 133,44 TL ödendiğini ifade etti.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Bilgin, iş hayatıyla ilgili deprem bölgesinde alınan kararları hatırlattı. Bilgin sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, “Deprem bölgesindeki emekçilerimizi korumak amacıyla OHAL süresince işten çıkarma yasağı uyguluyoruz. Bölgedeki işçilerimizin çalışmadıkları süre için Kısa Çalışma Ödeneği ile ücret desteği veriyoruz. İşyeri deprem nedeniyle kapanmış olan ve işsizlik ödeneği alamayanlar ile kısa çalışma ödeneği alamayan depremzedelerimize günlük 133,44 Türk Lirası Nakdi Ücret Desteği veriyoruz. Sosyal Devlet şuuruyla deprem bölgesindeki emekçilerimizin yanında olup yaraları sarmak için çalışıyoruz” ifadelerini kullandı.

783.562 kilometrekarelik deney alanı

Alaattin AKTAŞ

23 Şubat 2023 Perşembe

Önce her istenilen deneyi yapmaya engel olabilecekler, engel oluşturabilecekler tasfiye edilmeliydi. Öyle de yapıldı. Birlikte yola çıkılan kişilerden itiraz sesleri yükseltenler ya bir şekilde tasfiye edildi ya da onlar kendiliklerinden bu yol arkadaşlığına son verdi.

Aşama aşama ilerliyordu her şey...

Sonra yapılacak deneylerin, yanlışlığı bilinse bile, ne kadar iyi ve yararlı olduğunu savunacak medya yaratılmalıydı, o da gerçekleştirildi.

En temel deney tabii ki yönetim biçimiyle ilgiliydi. Bir dönem kimsenin aklına gelmeyen, gelmiş olsa bile uygulanmasına niyetlenilmeyen yönetim biçimi değişikliğine gidildi. Hem cumhurbaşkanı, hem başbakan da neydi, ne gerek vardı! Halkın seçtiği bir cumhurbaşkanı tüm yetkiyi kendisinde toplasa tüm işler daha hızlı yürümez miydi, pekala yürürdü. Peki yürüdü mü, deniyoruz işte, yürüyecek!

Bu yönetim biçimiyle güçler ayrılığı ilkesi de sanki sekteye uğruyor gibiydi ama denenmeliydi. Meclisin biraz işlevsiz kalmış görünmesi sineye çekilebilirdi. Yürütmenin başı aynı zamanda bir anlamda yasamanın da başı gibi olmuştu. İşlerin hızlı yürümesi için bunu da denemek gerekirdi.

Eskiden neydi öyle, Meclisten çıkan bir yasa Cumhurbaşkanında takılır kalır, kimi zaman veto edilir ve geri gönderilirdi.

Hele hele hükümetin Meclisten istediği yasayı geçirememesi bile söz konusu olabilirdi.

23.02.2023

Şimdi yasa tasarısı, onaylayacak makam tarafından oluşturulunca tabii ki onay anlamında da sorun kalmayacaktı. Bir de böyle denemek gerekirdi.

Ekonomiyle ilgili olarak davul hükümetin boynundayken tokmak bir kurumun elinde olabilir miydi... Merkez Bankası tutup bağımsızım diye faizi istediği gibi belirleyecek, bunun siyasi anlamda ceremesini de hükümet çekecekti; olmazdı. **“Laf dinlemeyen adamlar”**ın Merkez Bankası'nın başında olmasına gerek yoktu. Faiz mi, tabii ki o da siyasi kadrolarca belirlenmeliydi. Belirlendi de nitekim...

Enflasyonla mücadele Merkez Bankası'nın işi gibi görünebilirdi ama tokmağı, yani faiz kararını onlardan almak gerekirdi. Kararı yine Merkez veriyor gibi görünecekti, o kadar.

Ekonomi alanında dünyada kimsenin uygulamadığı yeni teorilerle ortaya çıkmanın zamanı gelmişti. Bütün iktisat kitapları adeta yeniden yazılacaktı.

“Faizi düşürürsek enflasyon da düşer, çünkü enflasyonun nedeni faizdir” denilerek buna göre kararlar alınmaya başlandı. Gerçi bu pek işe yaramıyor, hatta tam aksine enflasyon giderek tırmanıyordu ama olsun!

Şöyle bir görüş de vardı; bu bir ekonomik deney miydi, yoksa orta vadeli **“Enflasyonu yükselt ve servet transferi yap, aynı zamanda önce yükselecek olan enflasyon nasıl olsa düşecek ve bunu da seçime doğru propaganda malzemesi olarak kullan”** ilkesinin bir parçası mıydı, o da tartışılıyordu.

Ama sonuçta bir deneme yapılmıştı. Amaç ne olursa olsun bu bir deneydi. Elde kalan ise belliydi; fiyatlar tırmanmış, vatandaş ezildikçe ezilmişti. Önemli olan bu deneyi gerçekleştirmek değil miydi, sonuçta ölen ölür, kalan sağlar bizimdi! Ne var ki bu kez toplumda ekonomik anlamda sağ kalan pek yoktu.

Bir yatırım seferberliğine girişmek de gerekiyordu. Şöyle gözle görülüp dikkat çekecek yatırımlar...

Şehirlerarası yollar iyileştirildi, genişletildi; güzel yollar yapıldı, çoğu gerekliydi ve iyi oldu.

Ama arada pek de gerekli olmayanlar da vardı. Olmadık yerlere otoyol yapmak gibi... Şu dönem hiç de gerekli olmayan köprüler yapmak gibi... Üstelik öyle geçiş garantileri

23.02.2023

verilmişti ki, işletme dönemi boyunca bu sayıya ulaşmak hiç mümkün görünmüyordu. Ama denenmeli, bu yatırımlar da gerçekleştirilmeliydi.

Neredeyse her şehre bir havaalanı yapmak da gerekirdi. Bu da denendi ve yapıldı. Küçük bir sorun vardı, alanların çoğuna pek gelen giden, inen uçak yoktu. Olsun, ileride kullanılırdı. Hani yoksul ailelerin çocuklarına kıyafet alırken biraz büyüünce de giyebilmesi için biraz bol ve uzun olanları tercih etmesi gibi...

Her şehre bir üniversite açmamak da olmazdı. Hem üniversite dediğiniz de neydi ki, çok mu zordu yani bina yapmak. O da denendi ve başarıldı. Orada da küçük bir sorun vardı ama önemsizdi. Kaliteli eğitim yönünden biraz sıkıntı yaşanıyordu, ayrıca mezun olanlar da iş bulamıyordu. Ama gençler lise mezunu bırakılacak değildi ya, üniversite mezunu olup işsiz kalmalarının nasıl bir durum olduğunu görmek, bunu denemek gerekiyordu.

Deprem uyarılarının ardı arkası kesilmiyordu ama binaları oturur hale getirmenin bir yolu bulunmalıydı. Bulundu! Binalar, "**Yapının depreme dayanıklılığı yapı malikinin sorumluluğundadır**" hükmüyle "**depreme dayanıklı**" hale getiriliverdi. Denenmiş, bu da olmuştu. Üstelik devlet bu barış sayesinde 19 milyar lira da para kazanmıştı.

Denendikçe neler neler elde ediliyordu böyle... Binalar, belli bir bedel karşılığında bir anda depreme dayanıklı(!) hale getirilmişti. Denemekten zarar gelmiyordu, hatta tam tersine devletin kasasına para giriyordu.

Gerçi bu imza karşılığı dayanıklılık pek işe yaramamıştı ama o kadar da olurdu, nihayetinde bu bir denemeydi, arada başarısızlık da yaşanırdı. Hani askerlik için eğitim zayıatı denir ya, bu da deneme başarısızlığıydı, normaldi.

Hem şimdi yeni bir deneme yapma fırsatı da doğmuştu. Artçı depremlerin olduğu zeminde bina yapmanın nasıl bir sonuç vereceği denenecekti...

Evdeki hesap çarşıya uymadı, dış ticarete sıkıntı var

Servet YILDIRIM

23 Şubat 2023 Perşembe

Sadece ihracata bakıp, buradaki artışa odaklanmak mümkün ama yanıltıcıdır. Resmin tümüne, yani hem ihracat hem ithalat ve hem de açığa bakınca görüntü netleşiyor. Enflasyon baz etkisiyle 2022'ye göre gerilese bile yine de "kabul edilemeyecek kadar yüksek" seviyelerde seyredecek.

Zayıf Türk Lirası ve düşük faiz politikasına geçilirken beklenti ihracatın artacağı, dış ticaret açığı ve cari dengenin düzeleceği ve enflasyonun da gerileyeceği şeklindeydi. Ancak öyle olmadı.

Politika değişikliği olduğunda "Böyle yaparsanız enflasyonu patlatırsınız. Bu da sonuçta ihracatı da vurur" uyarıları çokça yapıldı. Ama devlet katında kabul gören görüş "faizin neden ve enflasyonun ise sonuç olduğu" ve bu nedenle faizlerin indirilmesiyle enflasyonun da gerileyeceğine inanıldığı için enflasyon etkisi ihmal edildi. Ancak ekonomi yönetimi, başlangıçta ihmal edilen enflasyonun sıcaklığını hissedince, bir süredir farklı bir model denemeye başladı. Faizi artıramayan yönetim bu deneyde ise hem kuru hem de faizi düşük tutmaya çalışıyor.

Dolar kurunu aylardır 18.50-19 lira dolayında "çakılı" bir şekilde tutarken, politika faizini ise enflasyonun çok altında bir yerlerde sabitledik. Aslında meşhur imkânsız üçlemeyi deniyoruz. Yani bir ekonomide sermaye hareketleri serbestken aynı anda hem faizi hem de kuru kontrol etmeye çalışıyoruz. Bu "imkânsız"ı seçimlere kadar zar zor da olsa sürdürmek belki mümkün olabilir ama kim kazanırsa kazansın seçimden sonraki ekonomi yönetimlerinin kucağına ciddi bir yük bırakıldığını da unutmamak lazım.

Önceki gün Uluslararası Finans Enstitüsü Baş Ekonomisti Robin Brooks, 2019 sonundan 2022 sonuna kadar ihracattaki yüzde 42'lik artışa dikkat çekerek "Türkiye dünyanın ihracat şampiyonu" tweetini atmıştı. Paylaşımının geri kalan bölümünde ise "Eğer arka arkaya gelen kredi balonları ithalatı ağır bir şekilde arttırıp, Türkiye'yi derin

bir cari işlemler açığı ve Türk Lirası devalüasyonuna sürüklemeseydi" durum çok iyi olacaktı diyerek tablonun diğer yüzüne işaret çekiyordu.

Sadece ihracata bakıp, buradaki artışa odaklanmak mümkün ama yanıltıcıdır. Resmin tümüne, yani hem ihracat hem ithalat ve hem de açığa bakınca görüntü netleşiyor. Bu bakışa bir de enflasyonu eklerseniz durum daha da anlaşılabilir hale geliyor.

Benzer bir sosyal medya paylaşımını hafta başında Twitter'da Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi yapmıştı. Deneyimli ve bilgili bir iş insanı olan Eskinazi diyordu ki: "Türkiye'nin ihracat miktarındaki artış 2021'de yüzde 17 iken, 2022'de yüzde 5'e geriledi, ithalat miktar endeksindeki artış 2021'de yüzde 3,3 iken, 2022'de yüzde 8,2 ilerledi. 2021'de 46 milyar \$ dış ticaret açığı vermişken, 2022'de bu rakam 110 milyar \$'a dayandı." Görünen o ki; eğer gidişatı değiştirecek adımlar atılmazsa açık bu yıl 150 milyar doları bile aşabilir.

Eskinazi'nin dediği gibi "Düşük kur, düşük faiz politikasına geçtiğimizden beri enflasyon tüm yakıcılığıyla arttı; son 25 yılın en yüksek seviyelerini gördük. Dış ticaretimiz de bu süreçte olumsuz etkilendi. Bu tablo Türkiye'ye bu zaman diliminde yabancı yatırım girişinin de ötelenmesine neden oluyor."

Deprem etkisinin de hissedileceği önümüzdeki dönemin tablosu üç aşağı beş yukarı belli. Enflasyon baz etkisiyle 2022'ye göre gerilese bile yine de "kabul edilemeyecek kadar yüksek" seviyelerde seyredecek. Geçen yıl rekor kıran dış ticaret açığı ise bu yıl yeni bir rekor daha kırabilir. Cari açık sorun olmaya devam edecek, finansman boyutu bizi uğraştıracak.

Bölgesel teşvikler işe yaradı

Naki BAKIR

23 Şubat 2023 Perşembe

2012 yılında uygulamaya konulan ve ekonomik açıdan geri kalmış illere pozitif ayrımcılık içeren yeni teşvik sisteminin 11 yıllık uygulamasında önceki eş döneme göre “reel” bazda 2,5 katlık yatırım artışı kaydedilirken, teşviklerin en yoksul 6’ncı bölge illerinde emek-yoğun yatırımları canlandırarak rekor düzeyde istihdam artışına yol açtığı belirlendi. İstihdam olanakları kıt illerden sanayileşmiş bölgelere göçleri tetikleyerek nüfusun daha çok İstanbul, Kocaeli, İzmir, Bursa, Ankara gibi illerde yoğunlaşmasına yol açan bölgesel gelişmişlik farklarını azaltma, ekonomik olarak geri kalmış illerde yatırımları canlandırarak istihdam olanaklarını artırma ve illerin üretim ve ihracat potansiyellerini yükseltme hedefiyle hazırlanan yeni teşvik sistemi, 2012 yılı başından geçerli olmak üzere Haziran 2012’de Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmişti.

Yeni sistemde 81 il, kişi başına gayri safi milli hasıla bazında gelişmişlik düzeylerine göre 6 “bölge”de toplanarak teşvikler “En geri kalmışa en fazla” esasına göre derecelendirilmiş, ayrıca bazı büyük ölçekli, öncelikli ve stratejik yatırımlara avantajlar sağlanmıştı.

Toplam yatırımda 2,5 katlık reel artış

CARİ VE GÜNCEL DEĞERİYLE YILLARA GÖRE TEŞVİKLİ YATIRIMLAR (MİLYAR TL)									
Eski Teşvik Sistemi	Sabit Yatırım Tutarı	Yıllık Cari Değ. (%)	Aralık 2022 Fiyatlarıyla Güncel değer	Yıllık Reel Değ.	Yeni Teşvik Sistemi	Sabit Yatırım Tutarı	Yıllık Cari Değ. (%)	Aralık 2022 Fiyatlarıyla Güncel değer	Yıllık Reel Değ. (%)
2001	12,4	72,5	262,1	10,5	2012	124,3	200,8	685,0	176,3
2002	11,7	-5,7	173,4	-33,8	2013	79,4	-36,1	404,0	-41,0
2003	11,7	0,1	133,7	-22,9	2014	97,2	22,4	453,0	12,1
2004	15,9	35,8	166,7	24,7	2015	115,5	18,8	502,1	10,8
2005	16,0	1,0	154,7	-7,2	2016	127,0	10,0	513,0	2,2
2006	13,3	-17,2	116,3	-24,8	2017	230,7	81,7	840,6	63,8
2007	19,9	49,8	160,5	38,0	2018	233,1	1,0	736,0	-12,4
2008	20,7	4,3	151,3	-5,7	2019	258,9	11,0	706,3	-4,0
2009	22,4	8,2	154,8	2,4	2020	390,8	51,0	949,7	34,5
2010	49,9	122,7	318,2	105,5	2021	404,0	3,4	832,7	-12,3
2011	41,3	-17,2	247,9	-22,1	2022	578,6	43,2	667,7	-19,8
2001-2011	235,1		2.039,6		2012-2022	2.639,5	1.022,8*	7.290,1	257,4*

*Önceki eş döneme göre

Aylık bazda

tutulan teşvik istatistiklerine göre, 2012 başından 2022 sonuna kadar geçen 11 yıllık

sürede toplam 74 bin 206 yatırım için teşvik belgesi alındı, bu belgeler kapsamında teşviğe bağlanan yatırım tutarı 2 trilyon 639,5 milyar liraya ulaştı. Bu yatırımlarla 2 milyon 433 bin 540 kişilik istihdam yaratılması öngörüldü.

Yeni teşvik sistemi döneminde alınan toplam teşvik belgesi sayısı önceki 11 yıllık döneme göre yüzde 143,5, yatırımların cari tutarı cari olarak yüzde 1.022,8, yatırımlarda öngörülen istihdam da yüzde 91,6 artış gösterdi. Her yıl için teşvik belgesine bağlanan yatırım tutarları Aralık 2022 itibarıyla oluşan TÜFE bazında birikimli enflasyonla güncellendiğinde 2001-2011 döneminde düzenlenen belgeler kapsamındaki tüm yatırımların güncel değerinin toplamı 2 trilyon 39,6 milyar; 2012-2022 döneminde belgeye bağlananların toplam tutarı ise 7 trilyon 290,1 milyar lira olarak hesaplandı. Buna göre yeni dönemde düzenlenen teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımların tutarı, önceki eş döneme göre reel bazda yüzde 257,4 oranında artış gösterdi.

6'nci bölgede rekor artış

“En geri kalmışa en fazla teşvik” esasına dayalı yeni sistemde teşvik belgesi sayısı, yatırım tutarı ve yaratılacak istihdam bazında en yüksek artışlar, Doğu ve Güneydoğu'daki 16 ili kapsayan 6'nci bölgede kaydedildi. Bölgede yer alan Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van illerinde gerçekleştirilecek yatırımlar için 2012- 2022 döneminde alınan teşvik belgesi sayısı önceki eş döneme göre yüzde 518 artışla 8 bin 849'a ulaştı.

Bu belgeler kapsamında gerçekleştirilecek yatırım tutarı cari olarak yüzde 1.807 artışla 104,7 milyar liraya ve yatırımlarla yaratılacak istihdam da yüzde 1.407 artışla 537 bin 795 kişi düzeyine yükseldi. 2001-2011 dönemini kapsayan önceki eş dönemde bu bölgeye yönelik sadece 1.432 teşvik belgesi alınmış, belgelerde öngörülen yatırım tutarı sadece 5,5 milyar lira, yaratılacak istihdam 35 bin 679 kişi olmuştu.

6'nci Bölge, anılan dönemde en gelişmiş 9 ilin ardından, teşvik belgeli yatırımlarla en fazla istihdam yaratılacak ikinci bölge oldu. 1'inci Bölgede yüksek tutarlı, az istihdam yaratan teknoloji yoğun ve enerji yoğun yatırımlara karşılık, 6'nci bölgede genelde emek-yoğun yatırımların ağırlıkta olmasının rolü bulunuyor. Kıyaslanan dönemlere göre 6'nci bölgenin teşvik belgelerinden aldığı pay yüzde 4,7'den yüzde 11,9'a, yatırım tutarındaki payı yüzde 2,3'ten yüzde 4'e, yaratılacak istihdamdaki payı ise emek-yoğun yatırımların ağırlığı dolayısıyla yüzde 2,8'den yüzde 22,1'e çıktı.

Önceki baz dönemde belge sayısı, yatırım tutarı ve yaratılacak istihdamda en düşük payları alan 6'nci bölge, yeni dönemde belge sayısında 4'üncü, istihdamda 2'nci sıraya yükselirken, yatırım tutarında ise yine sona yer aldı.

TEŞVİK BELGELİ YATIRIMLARIN BÖLGESEL DAĞILIMI VE BÖLGESEL PAYLARDAKİ DEĞİŞİM													
	2012-2022			Değişim (2012-2022/2001-2011; %)				2001-2011 Pay (%)			2012-2022 Pay (%)		
	Belge (Adet)	Yatırım tutarı (Milyar TL)	İstihdam (Kişi)	Belge	Cari	Reel	İstihdam	Belge	Yatırım	İstihdam	Belge	Yatırım	İstihdam
1. Bölge	28.694	1.143,9	854.801	112,4	872,7	209,6	37,2	44,3	50,0	49,1	38,7	43,3	35,1
2. Bölge	13.166	522,2	337.945	127,5	1.290,3	342,6	34,6	19,0	16,0	19,8	17,7	19,8	13,9
3. Bölge	10.407	443,3	264.407	136,8	1.355,4	363,3	60,6	14,4	13,0	13,0	14,0	16,8	10,9
4. Bölge	7.180	192,8	226.762	144,9	1.024,5	258,0	130,7	9,6	7,3	7,7	9,7	7,3	9,3
5. Bölge	5.742	151,4	200.846	164,1	1.116,3	287,2	173,3	7,1	5,3	5,8	7,7	5,7	8,3
6. Bölge	8.849	104,7	537.795	517,9	1.807,2	507,1	1.407,3	4,7	2,3	2,8	11,9	4,0	22,1
Muhtelif b.	168	81,1	10.984	-30,6	464,3	79,6	-54,0	0,8	6,1	1,9	0,2	3,1	0,5
TOPLAM	74.206	2.639,5	2.433.540	143,5	1.022,8	257,4	91,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Yine en çok yatırım en gelişmiş 9 ile

Yeni teşvik sisteminde, İstanbul, Kocaeli, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Eskişehir, Muğla ve Antalya olmak üzere en gelişmiş 9 ili kapsayan 1. Bölge, yatırımlardan en fazla payı almaya devam etti. Bu bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için son 11 yılda alınan teşvik belgesi sayısı 2001-2011'i kapsayan önceki eş döneme göre yüzde 112,4 artışla 28 bin 694'e, belgelerdeki yatırım tutarı cari olarak yüzde 873, reel bazda 209 artışla 1 trilyon 143,9 milyar liraya, öngörülen istihdam da yüzde 37,2 artışla 854 bin 801 kişi olarak gerçekleşti. 1'inci Bölgeye yönelik teşvik belgesi sayısı ve yatırım tutarı söz konusu dönemlere göre 6 bölge içinde en düşük artışları kaydetti. Bu illerin toplam teşvik belgesi sayısında önceki dönem yüzde 44,3 olan payı yeni dönemde yüzde 38,7'ye, yatırım tutarındaki payı yüzde 50'den yüzde 43,3'e, yaratılacak istihdamdaki payı da yüzde 49,1'den yüzde 35,1'e geriledi.

Başlıca teşvik unsurları

Teşvik belgeleri kapsamında destek unsurlarından yararlanabilmek için asgari sabit yatırım tutarının 1 ve 2'nci bölgelerde en az 3 milyon, diğer bölgelerde ise 1,5 milyon TL olması gerekiyor. 2022 yılında Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında uygulanan destekler şöyle:

KDV İstisnası: Yerli üretimi bulunan makine teçhizat için yüzde 18 KDV ödenmiyor.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: İthal temin edilmesi planlanan makine teçhizat için hem KDV hem de Gümrük Vergisi muafiyeti uygulanıyor. **Vergi İndirimi:** Kurumlar veya gelir vergisi mükellefi yatırımcılar için toplam yatırım tutarı üzerinden uygulanıyor. Bu destek kapsamında 2022 yılı içerisinde yapılacak yatırım harcamaları için vergi indirimi oranı yüzde 100 oranında, yatırıma katkı oranı ise yatırımın yer aldığı bölgenin puanına 15 puan eklenmek suretiyle uygulanacak.

SGK Primi İşveren Hissesi Desteği: Bölgelere göre değişen sürelerle ve üst sınırlarda uygulanıyor.

SGK Primi Desteği: Yalnızca 6. bölgede yatırımları için 10 yıl süreyle uygulanıyor.

Gelir Vergisi Stopajı Desteği: SGK Primi Desteği gibi bu da yalnızca 6. bölgede 10 yıl süreyle uygulanıyor.

Faiz Desteği: Teşvikli yatırımlar için kullanılacak kredilerin faizi, yatırımın bulunduğu bölgeye göre değişen oranlarda destekleniyor.

Yatırım Yeri Tahsisi: Hazine arazileri üzerinde 49 yıllığına kurulacak irtifak hakkı ile yatırım yeri tahsis ediliyor.

Gelişmişlik düzeyine göre sınıflandırma

Teşvik sistemi kapsamında illerin gelişmişlik düzeyine göre sınıflandırılması ile oluşan 6 bölge şöyle:

1. Bölge: Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Muğla, Tekirdađ.
2. Bölge: Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Çanakkale, Denizli, Edirne, Isparta, Karabük, Kayseri, Kırklareli, Konya, Manisa, Sakarya, Yalova.
3. Bölge: Adana, Burdur, Düzce, Gaziantep, Karaman, Kırıkkale, Kütahya, Mersin, Samsun, Trabzon, Rize, Uşak, Zonguldak.
4. Bölge: Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Artvin, Bartın, Çorum, Elâzığ, Erzincan, Hatay, Kastamonu, Kırşehir, Malatya, Nevşehir, Sivas.
5. Bölge: Bayburt, Çankırı, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Kahramanmaraş, Kilis, Niğde, Ordu, Osmaniye, Sinop, Tokat, Tunceli, Yozgat.
6. Bölge: Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van

Abdulkadir Selvi

Ucu kime dokunursa dokunsun kimsenin gözünün yaşına bakılmayacak

Depremden sonra sıra, binlerce insanımıza mezar olan yıkılan binalarda ihmali bulunanlardan hesap sorulmasına geldi. Depremden ilk gününden itibaren Diyarbakır'da çalışmalarını yürüten Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, "Kimin kusuru varsa, ihmali varsa hepsi yargıda hesabını verecek. Ucu kime dokunursa dokunsun yargı gerekeni yapacaktır" dedi. Bakan Bozdağ ile yargı sürecini konuştuk.

675 SAVCI GÖREVLENDİRİLDİ

- Depremde yıkılan binalarla ilgili soruşturmalar ne durumda?

Deprem felaketinin yaşandığı 6 Şubat'tan itibaren yürütülen soruşturmalar kapsamında delillerin toplanması, sorumluluğu olduğu değerlendirilenlerin isim listelerine ulaşılması, bilirkişi ve diğer teknik ve hukuk uygulamalarıyla bunların sorumluluklarının tespiti için çalışmalar sürüyor. Deprem bölgesine HSK tarafından bugüne kadar 675 savcı görevlendirildi. 1288 adliye personeli ile 463 adli tıp uzmanı ve personeli görevlendirdik. Deprem özel soruşturma büroları kurduk. Bölgedeki savcılarımız depreme maruz kaldığı için yine de onlarla birlikte dışarıdan görevlendirdiğimiz savcılarımız bu işlerin önemli bir kısmına vaziyet ettiler.

KİMLİKLENDİRME TİTİZLİKLE YAPILIYOR

-Ne tür görevleri yerine getiriyorsunuz?

İlk günden ölü muayene ve defin işlemleri ve bu ölen vatandaşlarımızın hangi binalardan çıktığının tespiti ve bir de kimliksiz olan vatandaşlarımızın kimliklendirilmesi hususunda önemli çalışmalar yapılıyor. Kimliklendirme için ölen vatandaşımızdan DNA örneği alınıyor. Bir de tabii yakınlarından referans örnekler alınıyor. Bunlar incelendikten sonra sonuçları karşılaştırılıyor. Tabii bu DNA işlemleri

en hızlı 5 saatte ama en geç 3 gün içinde tamamlanıyor. Çoğunluğu bir günde, 2 günde bitirilerek önemli ölçüde kimliklendirme işlemleri tamamlandı. Şu anda kimliklendirmesi yapılamayan vefat etmiş kardeşlerimiz bulunmaktadır. Enkaz altındaki yakınına ulaşamayan vatandaşlarımıza çağrı yapıyorum. Cumhuriyet başsavcılıklarımıza, hastanelerimize, Adli Tıp Kurumumuza müracaat etsinler.

SORUMLULAR TESPİT EDİLİYOR

Ayrıca bu binaları yapanlar kimler? Sorumluluğu olanlar kimler, denetimi yapan kimler, mesulleri kimler, bu binalarda imara aykırı birtakım değişiklikler yapıldı mı, yapılmadı mı? Yapılar imara uygun mu, aykırı mı? Savcılıklar bunları da inceliyorlar. Bütün bunlarla ilgili dosyalar belediyelerin ilgili birimlerinde olduğu için savcılıklarımız buralara yazılar yazıyor, bilgi talep ediyor. Bunlarla ilgili soruşturmalara başlandı.

DELİL TOPLANMADAN KALDIRILMIŞ ENKAZ YOK

- "Deliller toplanmadan enkaz kaldırılıyor" diye iddialar var.

Bunların bir kısmı bilgisizlikten, bir kısmı ise maalesef yalan uydurmayı meziyet zannedenler tarafından söyleniyor. Deprem bölgesinde delil toplanmadan tek bir enkaz dahi kaldırılmadı. Bunu iddia eden diyecek ki 'bak şurayı toplamadan kaldırdılar' diyecek. Ama diyemez. Çünkü öyle bir örnek yok. Şu ana kadar Adana, Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa ve Kilis illerinde delil tespit işlemleri tamamlanmıştır. Deliller toplanmadan hiçbir enkaz kaldırılmamaktadır. Deliller toplandıktan sonra enkazlar kaldırılmaktadır.

600 BİLİRKİŞİ SAHADA

Şu ana kadar da çok sayıda bilirkişi görevlendirdik. 600'e yakın bilirkişi görevlendirdik. Bilirkişilerde kota var biliyorsunuz. Ama bölgedeki bilirkişilerin çoğu depreme maruz kaldığı ve yakınlarını kaybettiği için kotayı kaldırdık. Bölge

sınırlamasını kaldırdık. Türkiye'nin her yerinden bilirkişi görevlendirilmesinin önünü açtık. O yüzden Türkiye'nin her yerinde bilirkişiler şu anda bölgede çalışıyorlar.

DELİL TOPLAMADA AKSAMA YOK

Ama şu anda bu örneklerin hepsinin alındığını söyleyebilirim. Örnek alınmadan kaldırılan enkaz yok. Diğer kalan yerlerde çok az kaldı. Onlar da bugün yarın biter. Çok fazla yıkıntı var. Çok fazla yıkıntı olduğu için bunları kısa sürede tamamlama imkânı da yok ama büyük bir seferberlik var. Delil toplamada herhangi bir aksama yok.

- Delillerin yok edilmesi söz konusu olur mu?

Olur mu? Delillerin yok edilmesi, karartılması kesinlikle söz konusu değil. Buna müsaade etmeyiz. Bilirkişilerin büyük bir kısmı bölge dışında. Hani bilirkişi bazen tanıdık falan diye iddialar ortaya atanlar olabilir. Bölgedeki bilirkişilerin çoğu depreme maruz kaldığı için daha ziyade dışarıdan gelen bilirkişiler numune alıyorlar, örnek alıyorlar, inceleme yapıyorlar. Kimin kusuru varsa, ihmali varsa hepsi yargıda hesabını verecek. Yargı millet adına onlardan hesap soracak. Ucu kime dokunursa dokunsun yargı gerekeni yapacaktır.

KOLON KESME AYRICA İNCELENİYOR

- "Sadece müteahhitlere hesap sorulacak, bir Veli Göçer bulunacak, onun üzerine yıkılacak" yönünde değerlendirmeler yapılıyor.

Bile bile yalan söylüyorlar. Daha önce de açıkladım. Soruşturma kapsamında sorumluluğu değerlendirenlerin hepsi hakkında soruşturma yürütülüyor. Yani müteahhidin sorumluluğu olabilir, belediyede denetim görevlisi olanların sorumluluğu olabilir. Belediyeler ne tür denetim yaptı veya yaptı mı, ona bakılıyor. Yapı denetim firmaları denetim görevini eksiksiz ya da usule aykırı yaptı mı, yapmadı mı? Bunlara bakılıyor. Binada sonradan imara aykırı değişiklikler yapıldı mı, yapılmadı mı, yapıldıysa yapanlar, yaptıranlar kimler? Bunların hepsi soruşturuluyor. Diyelim kolon kesildi ya da başka tadilatlar yapıldı. Bu kolon kesme hadiseleri ayrı ayrı, onların hepsi inceleniyor. Örneğin betonda kum karışımı, çimento karışımı oranı, teknik sürelerle uygun mu? Ona dahi bakılıyor.

YENİ VELİ GÖÇERLER ARAMIYORUZ

Yani sorumluluğu olabilecek herkesin üstüne gidiliyor. "Veli Göçer bulunacak, sadece onun üzerine yıkılacak" iddiası doğru değildir, bütün sorumlulardan hukuk içinde gereken hesap sorulacaktır. Sorumlular kimse onların tümünün üzerine gidilecek. Gidiliyor. Kimsenin gözünün yaşına bakılmıyor. Hakkında işlem yapılanların, tutuklananların sayıları her geçen gün artıyor.

160 TUTUKLAMA

“Soruşturmalarda 564 şüpheli hakkında başlatılan işlemlerde, 160 şüphelinin tutuklandığı, 175 şüphelinin adli kontrol altına alındığı, 71 şüpheli hakkında yakalama kararı çıkarıldığı, 61 kişi hakkında gözaltı talimatı verildiği, 18 kişinin gözaltında olduğu, 6 şüphelinin yurtdışında olduğu, 11 şüphelinin öldüğü tespit edilmiş.

BİR BİR ÜZERLERİNE GİDİLİYOR

Tutuklu bulunan 160 şüphelinin vasıflarına bakıldığında; 75 şüphelinin müteahhit, 57 şüphelinin yapı sorumlusu, 11 şüphelinin yapı sahibi, 17 şüphelinin binada değişiklik yapan olduğunu görüyoruz. “Müteahhitler konusunda yargı neden hızlı hareket ediyor?” diyerek eleştiren siyasetçiler var. Bu konuda yargıya hızlı hareket ettiği için teşekkür edilmesi gerekirken yargımızı eleştirenler var ne yazık ki.

Bu binaların mesulleri kimler, denetim sorumluluğu olanlar ne yapmış, bu listelerin tam teşekkül etmesi lazım. Bu isimlere ulaştıkça, deliller elde edildikçe üzerlerine bir bir gidiliyor. Yani burada ihmali, kusuru olan herkesle, hukuk içinde işlem yapılıyor, yapılacaktır da. Hiç kimsenin bundan endişesi olmamalıdır.”

KİMSENİN ENDİŞESİ OLMASIN

- Halkımıza kimsenin endişesi olmasın diye söz veriyor musunuz?

Kesinlikle hukuk neyi emrediyorsa o yapılıyor. İşte görüyorsunuz, sayılar ortada. Yargımız yıkılan binalarda kimin sorumluluğu varsa üzerine gidecek. İlk günlerde koca koca insanlar çıktılar, bir süre yalan yanlış şeyler söylediler. Yok efendim savcı yoktur, mesai bittiğinde savcı gitti, diye. Herkes mesai mefhumu gözetmeksizin çalışıyor. Bölgede insanlar 7-24 vardiyalı çalışıyor. Bu çalışmalarını yapan savcılarımıza çok teşekkür ediyorum. Hem savcılar hem Adli Tıp Kurumu görevlileri hem bilirkişiler hem gönüllü olarak buraya gelip çalışan pek çok zabıt kâtabi ve yazı işleri müdürüne çok teşekkür ediyorum.

Esfender KORKMAZ

Eğitim sistemimiz de popülizm kurbanı oldu

23 Şubat 2023 Perşembe

Türkiye'de 2021-2022 Ön lisans ve lisans eğitimi öğrenci sayısı toplam 7 829 148'dir. Bunların yüzde 36,8'i örgün eğitimde, yüzde 56,9'u ise açık öğretimdedir.

Ön lisans ve lisans eğitiminde ise;

2021-2022 yılı ön lisansta kayıtlı öğrenci sayısı 3 250 101'dir. Bunların;

- * Yüzde 24,3' ü örgün eğitim,
- * Yüzde 69,3'ü açık öğretim,
- * Yüzde 5,5'i ikinci eğitim,
- * Yüzde 0,9'u uzaktan eğitimidir.

2021-2022 Lisansta öğrenci sayısı 4 579 047'dir. Bunların,

- * Yüzde 45,7'si örgün eğitim,
- * Yüzde 48,1'i açık öğretim,
- * Yüzde 5,5'i ikinci öğretim,
- * Yüzde 0,7'si uzaktan eğitimidir.

Açık öğretimde okuyanların yalnızca yüzde 6 yüzde 7'si mezun olmaktadır.

AKP iktidarı açık öğretim üstüne bir de uzaktan eğitim getirdi. Uzaktan eğitim, pandemi ve depremden önce de vardı.

Açık öğretim ve uzaktan eğitim, Üniversite önünde yığılmalara getirilen popülist bir çözümdür. Ancak aynı zamanda ülke kaynaklarının kaybı, eğitim kalitesinin düşmesi ve ülke kalkınmasında eğitimin dışlanması demektir.

Deprem nedeniyle, hükümet yurtların kapanmasına ve uzaktan eğitim yapılmasına karar verdi. Uzaktan eğitim bir üniversite kontenjanının yüzde 30'u iken, şimdi yüzde 100'e çıkarıldı.

1991-1998 arasında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi dekanı idim. O zaman açık öğretim fakültesinden mezun olanların diplomalarında açık öğretim şerhi de vardı. Sonradan Anadolu Üniversitesi olunca, açık öğretim şerhini de kaldırdılar. Anadolu Üniversitesi İktisat fakültesi de kuruldu. Bizim fakülte ile karıştırılıyordu. Hükümetle ve başbakanla konuştum. Ama sonuç alamadım.

Dün ve bugün siyasi iktidarlar yüksek öğretim önünde birikmeye çözüm bulmak yerine açık öğretim ve uzaktan eğitim gibi popülist yolları tercih ettiler.

Türkiye bugün teknoloji üretemiyor. İhracatımız içinde ileri teknolojik ürünlerinin payı 2000'li yıllarda yüzde 6 iken şimdi yüzde 3'e geriledi.

Gerçekte ise; eğitim kalkınmanın ilk şifresidir.

Geçmişte yaşadıklarımızdan ders bile alamadık. Zira eğitimi, yalnızca din öğretisi olarak uygulamış olan Osmanlı İmparatorluğu, bu nedenle kalkınma sağlayamadı ve çöküşe kadar gitti.

Osmanlı medreselerinde okutulan derslerin tamamına yakını fıkıh, hadis, kelam, tefsir dersleriydi. Eski YÖK başkanlarından Kemal Gürüz "**Medrese ve Üniversite**" isimli kitabında;

"Felsefe, matematik ve fen bilimleri geleneksel medrese müfredatında yer almamıştır. Beytül Hikme ve bazı rasathaneler dışında, İslam âleminde ve Osmanlılarda bilim ve gözleme dayalı olarak araştırma yapan müstakil kurumlar yoktur." diyor. Şeyhülislam aynı doğrultuda, *"dinin temelini sağlamlaştırmak için sorun kaynağında halledilmelidir "* diyor ve eğitim sitemini baştan sona din esaslı bir düzenleme yapıyordu.

Avrupa'da 15. ve 16. yüzyıllarda, Rönesans ve reform yaşarken, Osmanlı'da eğitim sistemi tersine bozulmuştur. Bozulma akli ve müspet ilimlerin programlardan çıkarılmışı ile başlamış, yalnızca dini ve hukuki bilimler öğretilmiştir. Osmanlının son zamanlarında Medreselerde müderris olan için medrese bitirme şartı bile aranmıyordu.

Dün Osmanlı eğitim sistemi, bugünde din ve ideolojik esaslı uygulamalara ağırlık verilmesi bize gösteriyor ki; **Tüm İslam ülkelerinde iktidar olmanın veya iktidarı**

23.02.2023

devam ettirmenin yolu, dini bir araç olarak kullanmaktır. Fetullah Gülen cemaatinin tam da yaptığı buydu.

Tekrar edersek; Osmanlının geri kalmasının, idari ve jeopolitik nedenleri olmakla birlikte, temel neden eğitimde ve bilimde geri kalmasıdır.

Bugün de Türkiye'deki eğitim sistemi popülizme kurban ediliyor.

23 Şubat 2023, Perşembe

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Deprem pişkinleri

Ahmet Mete Işıkara'nın "Deprem öldürmez, bina öldürür" sözü 1999'da zihinlerimize kazınmıştı. İşte insanı öldürme potansiyeli taşıyan binaların yenilenmesi için fay hattının geçtiği yerlerde kentsel dönüşüm hareketi başlatıldı. Bazı yerel yöneticilere rağmen devlet taşın altına elini soktu. Ancak her zaman dönüşüme "**takoz koyan**" isimler oldu. Bu isimlerin şimdi devleti suçlarken yine en ön safta olduklarını görüyorum. Önce insanları ölüme sürüklediler, sonra kara propagandaya başladılar. Kimler mi? Anlatayım...

SORUMLUSU SİZSİNİZ

Yıl 2019... CHP'li Hatay Belediye Başkanı **Lütfü Savaş**, bugün yerle bir olan meydana kentsel dönüşüm karşıtı miting düzenlemiş. Miting meydanının çevresindeki evlerin hiçbiri bugün ayakta değil. Hakkını yemeyelim, **Lütfü Savaş'a** diğer sol örgütler de destek vermiş. Bugün deprem konusunda en fazla sesi çıkan TİP'li **Barış Atay** ve tiyatrocusu **Orhan Aydın** da hasarlı binaların yenilenmesine karşı çıkanların başını çekmiş.

Sadece **Lütfü Savaş** değil, CHP'li yöneticiler de yıkılmak üzere olan binaların yeniden yapılmasına karşı çıkmışlar. Gerçekçi olmayan isteklerle kentsel dönüşüm hamlesini engellemişler. Bununla da yetinmeyip konuyu yargıya taşımışlar. Bu isimlerin başında eski CHP İstanbul İl Başkanı, şimdinin milletvekili **Gürsel Tekin** var. Tweet'lerini de silmemiş, isteyen girip bakabilir.

CHP'li İzmir Belediye Başkanı **Tunç Soyer**'i de unutursak ayıp etmiş oluruz. "**Kentsel dönüşüm yapacağım**" diyerek 11 yıldır İzmirli oyalayan **Tunç Soyer** hâlâ İzmir için bir adım atmış değil. İzmirli kentsel dönüşüm mağdurları, **Soyer**'i şikâyet etmek için **Kılıçdaroğlu**'na gitmişler. Karşılığında ise bir ton azar işitip "**Gidin devlet yapsın**" tavsiyesiyle karşılaşmışlar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın attığı adımlar ise yargı yoluyla engellenmiş.

İSTANBUL'DA DA ENGELLEDİLER

"**Takoz**" denilince İBB Başkanı **Ekrem İmamoğlu**'nu unutmak olmaz. O da AK Partili Esenler Belediyesi'nin riskli binaları TOKİ ile birlikte yenileme hamlesine kafayı takmış. **İmamoğlu**, Esenler Belediyesi'ne dava üstüne dava açmış. Arkasına da Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliđi'ni almış. Kentsel dönüşüm karşıtlığı konusunda CHP, İyi Parti ve HDP'nin ittifak yaptığını görüyoruz. Beykoz Tokatköy'de depremde yıkılacak kaçak binaların yenilenmesi için yapılan projeye hep birlikte karşı çıkmışlar. Bunu yaparken vatandaşı ayaklandırmaktan da çekinmemişler. İyi Partili **Meral Akşener** ve TİP'li **Barış Atay**, Beykoz'a giderek elbirliğiyle halkı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na karşı örgütlemişler. Sonuçta başarılı olmuşlar. Yargı kararlarını da arkalarına alarak bölge halkını depreme dayanıksız evlerinde yaşamaya mahkûm etmişler. Şimdi bir benzerini Okmeydanı'nda yapıyorlar. Asrın felaketinden bile hiç ders almadılar. Bu liste uzayıp gidiyor. Türkiye'de depreme dayanıksız binalarla ilgili atılan her olumlu adımda muhalif partilerin engelleyici olduğunu görüyoruz.

YARGI VE MEDYAYA DA BİR ÇİFT SÖZ

Muhalif medyaya gelince... Bugün asrın felaketi konusunda tüm sorumluluğu iktidara yükleyen bazı medya kuruluşları, depreme dayanıksız mahallelerdeki kentsel dönüşüme her zaman takoz koymuşlar. Şimdi Cumhuriyet Gazetesi başta olmak üzere birer birer o haberleri silmeye çalıştıklarını duyuyorum. Allah'tan ekran görüntüleri alınmış. Yazık, gerçekten çok yazık. Ben burada yargıya da birkaç şey söylemek istiyorum. Yargının kentsel dönüşüm davalarında "**kamu yararı**" meselesini yanlış yorumladığını düşünüyorum. Halkı depreme dayanıksız binalarda yaşamaya mahkûm eden, onları enkaz altında kalmasına neden olan muhalifler bu felaketten ne kadar sorumluydu bu yargı kararlarına jet hızıyla imza atan mahkemeler de o kadar sorumludur. "**Biz karar verimiz, sonuçları bizi ilgilendirmez**" diyerek sorumluluktan kurtulamazlar.